

The Role of Local Government to Encourage Fujian Identity Transmission in Phuket Province

Wancharat Dachwilai¹

Thuanthong Krutchon²

Abstract

The purposes of this research are: 1) to study the characteristics and the factors of Fujian-Thai people's cultural communication that affect intergenerational transmission of Fujian identity, 2) to study the role of the local government in policy making to promote intergenerational transmission of Fujian identity in Phuket, and 3) to investigate the good practices of the Phuket local government in the intergenerational transmission promotion.

The research results revealed a statistically significant positive correlation between the characteristics and the factors of cultural communication influencing intergenerational transmission of Fujian identity. The local government formulated policies, development plans, and annual operational plans pertaining to intergenerational transmission of Fujian identity. Three good-practice projects of the local government were the Phuket Municipality's project of local tradition preservation (Portor), the Kathu Municipality's project of the Vegetarian Festival, and the Korkaew Sub-district Administrative Organization's project of the Vegetarian Festival.

Research project funded by the Department of Culture, Ministry of Culture (2012)

¹ Lecturer, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket campus, wancharat.d@phuket.psu.ac.th

² Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, krutchon@gmail.com

Important issues found from the research are the administration's vision, systematic and consistent management of local culture, and local cultural identity which is a good role model for any operation related to culture.

The research findings demonstrated that people wanted the local government to widely promote and support Fujian art and culture, using symbolic communication and transmission which takes values, beliefs, and rituals into consideration. Additionally, the local government should put emphasis on sustainable preservation of Fujian art and culture, as well as Fujian identity.

Keywords: local government, transmission, identity, Fujian

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

วันจรัตน์ เดชวิสัย³

ทวนธง ครุฑจั่น⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะและปัจจัยการสื่อสารทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในการสืบทอดอัตลักษณ์จากบรรพบุรุษถึงอนุชนรุ่นหลังในจังหวัดภูเก็ต 2) ศึกษาบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต 3) ศึกษาบทบาทที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะและปัจจัยการสื่อสารเพื่อการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดนโยบายการจัดทำแผนพัฒนาและแผนประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสืบทอดตามระเบียบที่กำหนดสำหรับบทบาทที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต มี 3 โครงการ คือ โครงการร่วมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต (พื่อต่อ) ของเทศบาลนครภูเก็ต โครงการถือศีลกินผักของเทศบาลเมืองกะทู้ และโครงการถือศีลกินผักขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว บทเรียนสำคัญที่ได้จากงานวิจัย คือ การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นเชิงระบบและต่อเนื่อง และท้องถิ่นมี

โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2555

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาไทยและอาเซียนศึกษา คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นต้นแบบการดำเนินงานทางวัฒนธรรมที่ดี
ข้อค้นพบจากงานวิจัย คือ ประชาชนต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนให้มากขึ้น
โดยมีการสื่อสารสืบทอดในเชิงสัญลักษณ์ที่ผ่านระบบคุณค่าความคิด ความเชื่อ
ประเพณีพิธีกรรม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การสืบทอด, อัตลักษณ์,
ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน

บทนำ

ภูเก็ตได้ชื่อว่า “เมืองตะกั่วถลาง” เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีสินแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์และมีการทำแร่ดีบุกมาเป็นพันปี ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพการทำเหมืองแร่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยน ขวัญจิต ศศรีวงศาโรจน์ (2542, น. 7) ได้อธิบายว่า ชาวจีนฮกเกี้ยนนอกจากจะมาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยแล้วยังอาศัยอยู่ที่มาเลเซีย สิงคโปร์ พม่า อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นอันมาก แต่มาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นการอพยพของชาวจีนฮกเกี้ยนมีการอพยพจากประเทศที่สองมาประเทศไทย เช่น จากสิงคโปร์ และเกาะปีนังของประเทศมาเลเซียมายังเกาะภูเก็ตในประเทศไทย แล้วกระจายไปจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตรัง พังงา ระนอง เป็นต้น ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 กิจการเหมืองแร่ดีบุกเฟื่องฟูจึงมีการขนแรงงานชาวจีนฮกเกี้ยนจากมณฑลฮกเกี้ยนโดยเรือกลไฟมาทำเหมืองในสยามภาคใต้จำนวนมาก และส่วนใหญ่ผู้ที่อพยพเข้ามาก็ล้วนแต่เข้ามาทำงานในเหมืองดีบุก ซึ่ง สกินเนอร์, จี, วิลเลียม (2548, น. 110) ได้ให้ข้อมูลจีนฮกเกี้ยนสรุปได้ว่า ใน ค.ศ. 1870 (พ.ศ. 2413) ประชากรจีนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึง 28,000 คน ในปี ค.ศ. 1884 (พ.ศ. 2427) มีมากกว่า 40,000 คน และส่วนใหญ่ผู้ที่อพยพเข้ามาก็ล้วนแต่เข้ามาทำงานในเหมืองดีบุก

อิทธิพลของการอพยพของชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาในเมืองภูเก็ต ส่งผลให้มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (culture diffusion) และแม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนผ่านมานานเพียงใด สายรากทางวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนยังคงได้รับการสืบสานและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัดจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีดังกล่าวถือเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งของจังหวัดภูเก็ตที่ทุกภาคส่วนจำต้องมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยองค์กรหลักที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายสู่การปฏิบัติก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและนับว่าเป็นองค์กรที่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา โดยเป้าหมายหลักของการ

จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นก็เพื่อการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้โดยตรง (Elcock, 1994) ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายแม่บทที่ตราขึ้นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป และรูปแบบพิเศษ รวมถึงพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 คือ การบำรุง รักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ทั้งนี้ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยต่างมีความกระตือรือร้นในบทบาทการส่งเสริมและสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานวัฒนธรรม เช่น โครงการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชนที่จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้ว ในบางพื้นที่ยังส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วยโดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการท่องเที่ยวอยู่เป็นพื้นฐานมาก่อนแล้วดังเช่นจังหวัดภูเก็ต

แม้ว่าชื่อเสียงและความนิยมในจังหวัดภูเก็ตมุ่งเน้นที่การท่องเที่ยวทางทะเลและความบันเทิงก็ตาม แต่หลายภาคส่วนของจังหวัดภูเก็ตโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์ให้จังหวัดภูเก็ตเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เน้นศิลปวัฒนธรรมและการดำรงอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ซึ่งการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นจำเป็นต้องแสดงบทบาทและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในฐานะประชากรส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงตามตัวบทกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะจากผลการวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการเลิกใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต” (วันจรัตน์ เดชวิสัย และทวนธง ครุฑจั่น, 2552) พบว่า หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ตให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้คำยืมจีนฮกเกี้ยนในระดับน้อย การใช้ภาษากับวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน

มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง และแนวโน้มการเลิกใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนที่กำลังถดถอยส่งผลต่อวัฒนธรรมดังกล่าวสูญหายไป ด้วย ความสำคัญเชิงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรากเหง้าในวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต โดยจะเริ่มศึกษาลักษณะและปัจจัยการสื่อสารทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ว่าลักษณะอัตลักษณ์และปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารเพื่อการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน อันเป็นข้อมูลพื้นฐานต่อการศึกษารoles of องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน รวมถึงการศึกษารoles of ที่ดี (good practice) ในการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันนำไปสู่การเผยแพร่บทเรียน ประสบการณ์ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานได้ ตลอดจนเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและปัจจัยการสื่อสารทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในการสืบทอดอัตลักษณ์จากบรรพบุรุษถึงอนุชนรุ่นหลังในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษารoles of องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษารoles of ที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะและปัจจัยการสื่อสารทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในการสืบทอดอัตลักษณ์จากบรรพบุรุษถึงอนุชนรุ่นหลังในจังหวัดภูเก็ต
2. ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน
3. ค้นหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทที่ดี (good practice) บนพื้นฐานความสำเร็จ การยอมรับ เกียรติยศ ชื่อเสียง และการทบทวนวรรณกรรม เพื่อดำเนินการถอดบทเรียน

นิยามศัพท์

ลักษณะการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนที่มีการถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปบุคคลหนึ่ง โดยมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข้อมูลนั้น

ปัจจัยการสื่อสาร หมายถึง สิ่งสำคัญที่ทำให้มีการสืบทอดทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน

การสื่อสารทางวัฒนธรรม หมายถึง การถ่ายทอดความคิดหรือความรู้สึกให้เห็นพ้องต้องกันของบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อจุดมุ่งหมายในการแสดงความเป็นเอกลักษณ์หรือตัวตนในความเป็นชาติของตนเองทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งจะประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมารุ่นหนึ่งมายังอีกรุ่นหนึ่ง ในบริบทด้านภาษาและการใช้ภาษา ด้านปัจจัยสี่ (อาหารและวัฒนธรรมการบริโภค ยารักษาโรค การแต่งกาย ที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือน) และด้านประเพณีและพิธีกรรม

อัตลักษณ์ หมายถึง การสร้างความหมายเชิงวัฒนธรรมให้แก่ตัวตน ในปัจเจกหรือกลุ่มชนของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน เพื่อตระหนักในคุณค่า ชีวิตของตนตามความหมายที่กลุ่มตนเอง คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ได้นิยามไว้ให้แก่ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน หรือเชื้อสายชาวฮกเกี้ยนเอง ในด้านภาษาและการใช้ภาษา ด้านปัจจัยสี่ (อาหารและวัฒนธรรมการบริโภค ยารักษาโรค การแต่งกาย ที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือน) และด้านประเพณี และพิธีกรรม

ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่สืบเชื้อสาย บรรพบุรุษที่อพยพมาจากประเทศจีนและชาวจีนที่อพยพมาจากประเทศที่ สองแถบแหลมมลายู ได้แก่ มาเลเซีย (ปีนัง) ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ตและได้แต่งงานกับชาวพื้นเมือง ในจังหวัดภูเก็ตหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

การส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ หมายถึง การอนุรักษ์และสนับสนุนความ เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้งนามธรรมและรูปธรรมของชาวไทยเชื้อสาย จีนฮกเกี้ยนประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งมารุ่นหนึ่ง ในบริบทด้าน ภาษาและการใช้ภาษา ด้านปัจจัยสี่ (อาหารและวัฒนธรรมการบริโภค ยารักษาโรค การแต่งกาย ที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือน) และด้านประเพณี และพิธีกรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง บทบาทการกำหนด นโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงาน และบทบาทที่ดี ในการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการสืบทอด อัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนให้ประสบความสำเร็จ

บทบาทการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาและแผน การดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนา และแผนการดำเนินงานประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน

บทบาทที่ดี หมายถึง รูปแบบ วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการและการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนตามหลักเกณฑ์การพิจารณาบทบาทที่ดี

หลักเกณฑ์การพิจารณาบทบาทที่ดี หมายถึง หลักเกณฑ์ที่มีการดัดแปลงจากตัวชี้วัดวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ใน 7 มิติ ประกอบด้วย มิติมรดก มิตีสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติการศึกษา มิติการบริหารจัดการ มิติการสื่อสาร และมิติการเท่าเทียมทางเพศ

บทบาทวรรณกรรม

1. ด้านอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และการสื่อสารทางวัฒนธรรม ซึ่งทางด้านอัตลักษณ์ อภิญา เพื่องฟูสกุล (2526) สรุปได้ว่า อัตลักษณ์เป็นการเชื่อมต่อระหว่างความเป็นปัจเจกบุคคลกับโครงสร้างสังคม (social aspect) อันมาจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคม เช่น ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย หรือการบริโภค อัตลักษณ์ จึงอาจถูกกำหนดจากบุคคลหรือสังคม ดังนั้น อัตลักษณ์จึงเป็นการสร้างตัวตนเฉพาะในกลุ่มชนของตนที่มาจากสังคมวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมอันเดียวกันนี้ เรียกว่า กลุ่ม ชาติพันธุ์ ซึ่งอมรา พงศาพิชญ์ (2538) ได้อธิบาย “ชาติพันธุ์” (ethnic group) ไว้ สรุปคือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น คนไทย คนพม่า คนกะเหรี่ยง คนจีน คนลาว เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกันนี้ หมายถึง บรรพบุรุษทางสายเลือด บรรพบุรุษทางวัฒนธรรม ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรม ซึ่งในความผูกพันดังกล่าว ช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ ที่เป็นลักษณะตัวตนของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันสามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน ซึ่งแนวคิดการอ้างชาติพันธุ์

(ethnic group and maintaining) ของ Abner Cohen (อ้างถึงใน รตพร ปัทมเจริญ, 2544, น. 7) ไว้ว่า ความพยายามธำรงชาติพันธุ์จะมีความเข้มแข็งมากขึ้นเมื่อเกิดสถานการณ์จำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกร่วมทางชาติพันธุ์ เช่น เมื่อมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง และต้องการจะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองไว้ ทั้งนี้ แนวคิด Cohen จึงให้ความสำคัญในการวิเคราะห์สัญลักษณ์ (symbol) และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ นี้สามารถแสดงให้เห็นถึงการมีอำนาจและการธำรงอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการต่อสู้แข่งขัน รักษาผลประโยชน์ระหว่างชาติพันธุ์ นอกจากนี้แนวคิดด้าน การสื่อสารทางวัฒนธรรม ของ Edward T. Hall (อ้างถึงใน นงนภัส ศรีสงคราม, 2547, น. 19) อธิบายว่า การส่งต่อวัฒนธรรมนั้นส่งโดยภาษาท่าทาง (non-verbally) เรามีความรู้สึกวาระยะทางด้านกายภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นฐานได้ ทำให้เห็นภาพแต่ละวัฒนธรรมว่ามองตนเองอย่างไร ซึ่งวัฒนธรรมคือการสื่อสารที่ใช้ภาษาสื่อสาร แต่ภาษาท่าทาง (non-verbally) ได้แก่ อากัปกริยาต่าง ๆ เวลา ความสัมพันธ์ ทัศนคติ เป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและการจัดการวัฒนธรรม ซึ่งแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น Wilson และ Game (1998), Wit (1961) สรุปความหมายได้ว่า การปกครองท้องถิ่นไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะรูปแบบของการบริการต่อชุมชนเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจครอบคลุมไปถึงด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และสวัสดิการสุขภาพของคนในชุมชน และการปกครองของรัฐบาลกลางมีการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามแนวคิดที่ว่า ถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของราชอาณาจักรไทย ได้จัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้คนในท้องถิ่นบริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหา พัฒนา และให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัฒนธรรม สมชาย เสี่ยงหลาย (2555) ได้อธิบายสรุปว่า กลไกการทำงานเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา การพิจารณาและจัดสรรงบประมาณ การดำเนินโครงการและสิ่งสำคัญคือ การนำต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมมาบริหารจัดการพัฒนางานวัฒนธรรม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม อนึ่ง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มีการจัดมาตรฐานการบริหารและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น มาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่น มาตรฐานการดูแลโบราณสถาน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมที่ชัดเจน ส่วนหลักเกณฑ์การพิจารณาบทบาทที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ด้านบทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ดัดแปลงเกณฑ์ตัวชี้วัดวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา (culture for development indicators, United Nations, 2012)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาของ นงนภัส ศรีสงคราม (2547) เรื่อง “การสื่อสารทางวัฒนธรรมด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่งในหมู่บ้านดอนเตาอิฐ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่ง นอกจากนี้ การสื่อสารยังมีบทบาทในความเป็นสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่ง โดยสื่อให้เห็นความหมายและประโยชน์ในการใช้สอย งานของวงศ์เดือน ภาณุวัฒนกุล (2552) ศึกษาเรื่อง “อัตลักษณ์คนไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม” พบว่า อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนมีหลายลักษณะ มีความยืดหยุ่นและเป็นไปตามความสัมพันธ์ที่คนไทยเชื้อสายจีนมีกับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ และการสร้างอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนมีลักษณะเป็น “พหุอัตลักษณ์” กล่าวคือ

มีทั้งที่เกิดจากการนิยามตนเอง อัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการนิยามโดยคนกลุ่มต่าง ๆ และอัตลักษณ์ที่ถูกคาดหวังจากสังคม และ เอมอร์ ซลพิโลพงศ์ (2545) ศึกษาการสื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม ของชาวจีนในเขตไชนาทาวน์ พบว่ารูปแบบการสื่อสารมีแบบเป็นกิจจะลักษณะและไม่เป็นกิจจะลักษณะ ปัจจัยภายในการสื่อสารมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะนิสัยของครอบครัวและระยะเวลาในการสื่อสาร ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เพื่อน หรือ โรงเรียน สื่อสารมวลชน สมาคมต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน รวมถึงนโยบายของรัฐที่มีส่วนต่อการสื่อสารสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนเขตไชนาทาวน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods approaches) ที่เน้นทั้งเชิงปริมาณ (quantitative research) และเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ภาคสนามในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กล่าวคือ การศึกษาเอกสารได้อาศัยแหล่งข้อมูลภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับการสำรวจภาคสนาม เน้นการสอบถามตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามกับชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 400 คน ตามตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ส่วนการสังเกตเน้นการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมโดยเปิดเผยบทบาทของคณะผู้วิจัย ในขณะที่การสัมภาษณ์ได้ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนร่วมเชิงเดียวและการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนร่วมเชิงกลุ่มในลักษณะแบบซึ่งหน้า โดยกำหนดจำนวนแบบเจาะจงและใช้เทคนิคการสุ่มแบบก้อนหิมะ (snow ball) ใช้ข้อคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้จำนวนผู้มีส่วนร่วมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ กล่าวคือ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

กับตัวแทนครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน จำนวน 6 คน ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 เป็นการสนทนากลุ่มที่จัดขึ้นในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตมีผู้มีส่วนร่วม 9 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้ผู้มีส่วนร่วมนับจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอาศัยข้อมูลจากการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ของแต่ละคนมาถอดข้อความแล้วบันทึกเอกสารอย่างละเอียดนำมาแยกตามหมวดหมู่ เพื่อการวิเคราะห์ห้วงต่อไป และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสภาพแวดล้อมมาประกอบการวิเคราะห์ เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัยมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะและปัจจัยการสื่อสารทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในการสืบทอดอัตลักษณ์จากบรรพบุรุษถึงอนุชนรุ่นหลัง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.5 และเพศชาย ร้อยละ 41.5 ส่วนมากอายุต่ำกว่า 35 ปี ร้อยละ 38.2 รองลงมา คือ ในช่วงอายุ 35-50 ปี ร้อยละ 31.8 และน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 30.0 และมีอายุเฉลี่ย 41.07 ปี ด้านศาสนาส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.0 รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 2.7 และน้อยที่สุด คือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนมากศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.2 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 16.3 และน้อยที่สุดระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.5 สำหรับรูปแบบของครอบครัว พบว่า ส่วนมากมีรูปแบบครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 60.8 รองลงมา คือ ครอบครัวขยาย ร้อยละ 34.2 และน้อยที่สุด คือ ไม่มีครอบครัว ร้อยละ 1.8

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทั่วไป ลักษณะการสื่อสารและปัจจัยการสื่อสารเพื่อการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวจีนฮกเกี้ยน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับรูปแบบครอบครัว ปัจจัยช่วงอายุกับภาษาดั้งเดิมบิดามารดา ด้วยค่าไคสแควร์ (chi-square) และวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการสื่อสารและปัจจัยการสื่อสารเพื่อสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวจีนฮกเกี้ยน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation)

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรูปแบบครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน (n = 400)

รูปแบบครอบครัว	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				รวม
	1 คน	2 คน	3-6 คน	7 คนขึ้นไป	
ครอบครัวเดี่ยว	0 (0.0)	14 (5.8)	218 (89.7)	11 (4.5)	243 (100.0)
ครอบครัวขยาย	0 (0.0)	0 (0.0)	77 (56.2)	60 (43.8)	137 (100.0)
ครอบครัวผสมผสาน	0 (0.0)	7 (53.8)	3 (23.1)	3 (23.1)	13 (100.0)
ไม่มีครอบครัว	7 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (100.0)
Chi-square (χ^2)	df.	Sig.			
557.16	9	0.000*			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุและภาษาดั้งเดิม
บิดามารดาของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน (n = 400)

ภาษาดั้งเดิม	ช่วงอายุ			รวม
	ต่ำกว่า 35 ปี	35-50 ปี	51 ปีขึ้นไป	
ไทย	128 (49.6)	74 (28.7)	56 (21.7)	258 (100.0)
จีนฮกเกี้ยน	25 (17.6)	53 (37.3)	64 (45.1)	142 (100.0)
Chi-square (χ^2)	df.	Sig.		
43.35	2	0.000*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับภาษาดั้งเดิมบิดามารดา
ของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการสื่อสารและปัจจัย
การสื่อสารเพื่อสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวจีนฮกเกี้ยน
(n = 400)

ด้าน	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<u>ลักษณะการสื่อสาร</u>									
1. ด้านภาษาและการใช้ภาษา	1.000								
2. ด้านอาหารและวัฒนธรรมการบริโภค	.452**	1.000							
3. ด้านยารักษาโรค	.483**	.475**	1.000						
4. ด้านการแต่งกาย	.553**	.481**	.609**	1.000					
5. ด้านที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือน	.470**	.569**	.486**	.653**	1.000				
6. ด้านประเพณีและพิธีกรรม	.369**	.627**	.510**	.546**	.654**	1.000			
<u>ปัจจัยการสื่อสาร</u>									
7. ด้านครอบครัว	.531**	.449**	.525**	.601**	.523**	.524**	1.000		
8. ด้านสังคมเพื่อน สมาคม และชุมชน	.531**	.451**	.452**	.564**	.524**	.494**	.597**	1.000	
9. ด้านศาสนาและความเชื่อ	.448**	.521**	.468**	.498**	.545**	.629**	.584**	.619**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางและความสัมพันธ์กันระดับต่ำ ทั้งนี้ตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ด้านประเพณีความเชื่อพิธีกรรมกับด้านที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือน ($r = .654$) รองลงมาคือ ด้านที่อยู่อาศัยและลักษณะบ้านเรือนและด้านการแต่งกาย ($r = .653$) ด้านศาสนาความเชื่อและด้านประเพณี พิธีกรรม ($r = .629$) และด้าน ประเพณีพิธีกรรมและด้านอาหารและวัฒนธรรมการบริโภค ($r = .627$)

ตอนที่ 2 บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานในการสืบทอด อัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนในการจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาพบว่า การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการดำเนินงานในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ในจังหวัดภูเก็ต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในชุมชนมีความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยมีการจัดทำ หลักสูตรและการสอนเกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น สร้างหลักสูตรท้องถิ่นของเทศบาลนครภูเก็ต การสนับสนุนให้มีศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมระดับชุมชนของเทศบาลเมืองกะทู้ ได้มีการจัดทำพิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ นอกจากนี้ได้มีการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมมาทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและนำการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมาจัดให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของภูเก็ต เช่น การทำเว็บไซต์ (website) แผนที่สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหารหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ในจังหวัดภูเก็ต อาทิ เทศบาลนครภูเก็ต ได้ทำเว็บไซต์การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม (<http://www.phuketcity.go.th/crossroad>) และมีความประสงค์ที่จะจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) มาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวและมีการประกาศเชิญเกียรติประวัติ

ปราชญ์ท้องถิ่นที่มีผลงานทางด้านวัฒนธรรมของคนในชุมชนแต่ละท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดกิจกรรมถนนสายวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองกะทู้ โครงการย้อนอดีตเมืองภูเก็ตของเทศบาลนครภูเก็ต เป็นต้น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีนโยบายที่จะสนับสนุนงานวิจัยด้านวัฒนธรรมมากขึ้น

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตที่มีต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่
2. สรุปผลข้อเสนอจากประชาชนและจัดพิมพ์รายงาน
3. นำผลสำรวจเข้าที่ประชุมประชาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แล้วจัดทำร่างแผนพัฒนา 3 ปี (ร่างใหม่หรือทบทวนแผนเดิม)
4. การประชุมพิจารณาร่างแผนพัฒนา 3 ปี
5. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา 3 ปี
6. ประชุมผู้บริหาร สมาชิกสภา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาการนำโครงการตามแผนพัฒนา 3 ปี บรรจุ เข้าไว้ในข้อบัญญัติฯ/เทศบัญญัติฯ
7. สำนักปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
8. สำนักปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. เข้าที่ประชุมคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน
9. ประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณา 3 วาระ คือ วาระที่ 1 รับอดีตติ วาระที่ 2 แปรอดีตติ วาระที่ 3 เห็นชอบ

10. เมื่อข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ผ่านการพิจารณาแล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอนายอำเภอ/ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบ

11. นายอำเภอ/ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหนังสือยืนยันเห็นชอบข้อบัญญัติ /เทศบัญญัติดังกล่าว

12. นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นชอบและออกประกาศดังกล่าว

13. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานตามแผน

14. คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชมรม/ส่วนงานที่รับผิดชอบจัดประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการตามแผนดังกล่าว

15. คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชมรม/ส่วนงานที่รับผิดชอบจัดทำเอกสารโครงการเสนอนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขออนุมัติโครงการตามแผน

16. เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชมรม/ส่วนงานที่รับผิดชอบสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการได้

สำหรับกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา พิธีกรรม ประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ได้ถูกรวมอยู่ในกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ตเช่นเดียวกับโครงการหรือกิจกรรมอื่นทั่วไป ดังกรณีศึกษา “โครงการสนับสนุนประเพณีถือศีลกินผักขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว” บรรลุไว้ในแผนงานโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วและได้เสนอต่อนายกขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว โดยผ่านทางส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วเพื่อขออนุมัติโครงการ เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติจากทางหน่วยงานใดมีความประสงค์จะจัดกิจกรรมใด ๆ ภายใต้โครงการที่เสนอไปแล้วนั้น ให้จัดทำบันทึก

เสนอแนะกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วเพื่อโปรดทราบต่อไปและการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต้องมีการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมโดยจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อนายกขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วในทุกโครงการหรือทุกกิจกรรม

ตอนที่ 3 บทบาทที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนใน จังหวัดภูเก็ต

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นหาคำว่าบทบาทที่ดี (good practice) ของจังหวัดภูเก็ตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดที่ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 1 แห่ง เทศบาลจำนวน 11 แห่ง โดยแบ่งเป็นเทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 8 แห่ง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนทั้งสิ้น 7 แห่ง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีทั้งหมด 6 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลเมืองกะทู้ เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี เทศบาลตำบลศรีสุนทร และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

เกณฑ์การพิจารณาตั้งอยู่บนพื้นฐานความสำเร็จ การยอมรับ เกียรติยศชื่อเสียง ในแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต โดยมีการคัดกรองจากแผนงานหรือโครงการที่มีความโดดเด่นตามเกณฑ์ที่กำหนด 7 มิติ ประกอบด้วย มิติความเป็นมรดก มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติการศึกษา มิติการบริหาร จัดการ มิติการสื่อสารและมิติความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ดัดแปลงจากตัวชี้วัดวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ โดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ในจังหวัดภูเก็ตประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดภูเก็ต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ผู้แทนจากสื่อสารมวลชน (ท้องถิ่น) สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลสรุปจากการคัดกรองบทบาทที่ดี (good practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต มี 3 โครงการ ได้แก่

1. โครงการร่วมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น (ประเพณีพ้อต่อ) จังหวัดภูเก็ต ของเทศบาลนครภูเก็ต
2. โครงการถือศีลกินผัก ของเทศบาลเมืองกะทู้
3. โครงการประเพณีกินผัก ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว

การถอดบทเรียนบทบาทที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต

1. โครงการร่วมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น (ประเพณีพ้อต่อ) จังหวัดภูเก็ต ของเทศบาลนครภูเก็ต มีบทเรียนที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 การมีวิสัยทัศน์และเปิดใจในคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้บริหาร (*visional and open-minded administrator for local cultural value*) เนื่องจากผู้บริหารสูงสุด ได้แก่ นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา นายกเทศมนตรีนครภูเก็ตได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาโดยตระหนักในนโยบายที่ต้องการให้เมืองภูเก็ตเป็น “นครแห่งการสร้างสรรค์ ตัวตนภูเก็ต” จึงได้ตระหนักในคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจและภูมิใจในถิ่นกำเนิดอย่างต่อเนื่อง ดังที่ธีรยุทธ นวีกาญ (รองประธานมูลนิธิศาลเจ้าบางเหนียว) (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 สิงหาคม 2556) ได้กล่าวว่า “ประเพณีพ้อต่อเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีเก่า ๆ ให้คงอยู่ เมื่อได้มีโอกาสพูดคุยทางเทศบาลนครภูเก็ต จึงทำให้ได้ข้อสรุปในทิศทางเดียวกัน คือความต้องการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งภายใต้บริบทวัฒนธรรมดั้งเดิม” ดังนั้น กระบวนทัศน์ของผู้บริหารนับเป็นการบริหารงานที่ยึดหยุ่นเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและยึดเป็นแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน

บทที่ 2 การบริหารจัดการงานวัฒนธรรมท้องถิ่นเชิงระบบและต่อเนื่อง (systematic and continuous governance for local culture) กล่าว คือ การดำเนินงานมีการจัดการตามแผนงานที่เตรียมไว้ โดยอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างเทศบาลนครภูเก็ตกับภาคีพัฒนาต่าง ๆ มาร่วมดำเนินงาน เช่น การประสานงาน การให้คำปรึกษาในด้านพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินตามขนบธรรมเนียมความเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิม นอกจากนี้มีการนำความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีเพื่อต่อบรรจุในหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น และสร้างค่านิยมในการรักและภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด ซึ่งนางจิราพร จรพงศ์ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 สิงหาคม 2556) ได้กล่าวว่า “ท่านนายกเทศมนตรีนครภูเก็ตมีความตั้งใจในการทำงานด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะท่านเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน จึงมีความมุ่งหวังที่จะฟื้นฟูและอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมให้แก่คนรุ่นหลัง จึงพยายามจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ เช่น กิจกรรมประเพณีพื้ต่อ นอกจากจัดงานตามประเพณีและพิธีกรรมเดิมแล้ว ทางเทศบาลนครภูเก็ตยังให้นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครมาร่วมกิจกรรม อาทิ เดินขบวนแห่เต่าสาธิตการทำขนมเต่าแดง การจัดนิทรรศการพิธีกรรมประเพณีพื้ต่อ นอกจากนี้กำลังจัดทำศาลเจ้าบางเหนียวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมจีนอีกด้วย...” นับว่าการบริหารจัดการดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3 ความยั่งยืนของโครงการ (project sustaintment) เนื่องจากประเพณีพื้ต่อเป็นประเพณีที่แสดงอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอย่างชัดเจน ชุมชนจึงมีความมุ่งมั่นในการสืบสานประเพณีให้อยู่คู่ชาวภูเก็ต กอปรกับเมื่อ นางสาวสมใจ สุวรรณสุภพนา นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต เข้ามารับหน้าที่ผู้บริหาร การจัดงานเป็นระบบและมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น จนทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นตามลำดับ ดังที่ ชยุต พิริยะฤทธิ์ คณะกรรมการศาลเจ้า (การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 20

กันยายน 2556) ได้กล่าวว่า “การจัดงานประเพณีพื้ต๋อปีนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีทั้งทางเทศบาลนครภูเก็ต ภาครัฐ ภาคเอกชน และแม้แต่ประชาชน ก็ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก สืบเนื่องจากเงินบริจาคของศาลเจ้าบางเหนียว มียอดบริจาคสูงขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2555 มียอดบริจาค ประมาณ 1,300,000 บาท แต่ในปีนี้ (2556) ยอดบริจาคประมาณ 2,080,000 บาท และเชื่อมั่นว่าประเพณีพื้ต๋อสามารถเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น” จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าโครงการร่วมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น (ประเพณีพื้ต๋อ) จังหวัดภูเก็ต ได้รับความสนใจจากชุมชนอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ทรงคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์และสืบสานต่อไป

1. โครงการประเพณีถือศีลกินผัก ของเทศบาลเมืองกะทู้ มีบทเรียนที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

บทเรียน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น (local cultural tourism)
โครงการประเพณีถือศีลกินผัก ของเทศบาลเมืองกะทู้ ประสบความสำเร็จจนก่อให้เกิดเป็นบทเรียนที่ดีได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุนและผลักดันที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร (administrator) และ อัตลักษณ์ท้องถิ่น (local identity)

ผู้บริหารสูงสุด คือ นายชัยอนันต์ สุทธิกุล นายกเทศมนตรีเมืองกะทู้ได้ให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผลักดันให้เมืองกะทู้มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากในอดีตบริเวณ “กะทู้” มีชาวจีนฮกเกี้ยนเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อเข้ามาประกอบอาชีพเหมืองแร่เป็นอันมากจนทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีสายรากทางวัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยนที่ชัดเจนจนน่าสนใจ จึงทำให้ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นที่อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมเดิมไว้คงอยู่และเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ดังที่ นางปริมปภัสร งานวงศ์พาณิชย์ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผน (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า “ท่านนายชัยอนันต์ฯ เล็งเห็นแล้วว่า วัฒนธรรมของชุมชนชาวกะทู้มีเอกลักษณ์ที่ดีและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ เนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยจะดูแลรักษา เลยมีความคิดริเริ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่า ๆ ที่มีอยู่ในกะทู้

ให้กลับมามีสีสันอีกครั้ง แต่ต้องคงรูปแบบเดิมไม่ให้ผิดเพี้ยนไปจากเก่า จึงได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือและใส่โครงการนี้ไว้ในแผนพัฒนาสามปีของเมืองกะทู้ เพื่อสืบทอดอัตลักษณ์ความเป็นคนในชุมชนกะทู้ไว้” และด้วยแนวความคิดดังกล่าว จึงทำให้มีการแปรนโยบายด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของกะทู้ออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

อัตลักษณ์ท้องถิ่น (local identity) กลายเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม โดยให้พื้นที่กะทู้เป็นฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมีการวางโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ดังที่ ประสาน ตันดินิธรรม (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า “โครงการประเพณีถือศีลกินผักถือว่าเป็นยุทธศาสตร์เชิงการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ต้องการเชิดชูเอกลักษณ์ความเป็นภูเก็ต โดยแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมเก่าแก่ต่อนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เล็งเห็นคุณค่า” ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นางทัศนีย์ แซ่ทอง รองปลัดเทศบาลเมืองกะทู้ ที่อธิบายถึงวิธีการสื่อสารเพื่อการสืบทอดการอนุรักษ์ประเพณีถือศีลกินผักของเทศบาลเมืองกะทู้ไว้ว่า “เทศบาลเมืองกะทู้ได้ทำการอนุรักษ์ประเพณีเก่าแก่นี้ไว้ด้วยการถ่ายทำวิดีโอทุกขั้นตอนตามหลักของวัฒนธรรมไว้อย่างครบถ้วน ไม่ให้ผิดพลาดแล้วทำข้อมูลที่ได้ถ่ายทำไว้เก็บไว้ ณ พิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ เพื่อแสดงให้เห็นผู้ที่เข้าชมได้ทราบว่า แต่เดิมความเป็นมามีลักษณะแบบใด ปัจจุบันก็คงลักษณะนั้นได้อย่างดี และถูกต้องตามหลักการ”

บทเรียนเชิงประจักษ์ของเทศบาลเมืองกะทู้ที่สามารถถ่ายทอดให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นได้ คือ “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น” ที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ท้องถิ่นในความเป็นถิ่นฮักเกี้ยนดั้งเดิมที่เข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยพื้นฐานสองประการนี้ได้รับการเกื้อกูลกันอย่างลงตัว นับว่าเป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาและการบริหารจัดการท้องถิ่น ในเรื่องการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานที่น่าสนใจ

2. โครงการประเพณีกินผัก ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว มีบทเรียนที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 ผู้บริหารในฐานะผู้ตามที่มีวิสัยทัศน์ (administrator as visional follower)

ผู้บริหารในฐานะผู้ตามที่มีวิสัยทัศน์ กล่าวคือ ผู้บริหารระดับสูง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว คือ นายเกื้อเกียรติ จิตต์เกื้อ มีลักษณะการบริหารงานในรูปแบบ “ผู้บริหารในฐานะผู้ตามที่มีวิสัยทัศน์” หมายถึง การเป็นผู้ตามและตอบสนองต่อเสียงสะท้อนจากสังคม ชุมชน และประชาชน ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนของ องค์การบริหารส่วนตำบล เกาะแก้วด้วยเช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า “เราจะต้อง ตอบโจทย์ของความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับประเพณีกินผักให้ได้แล้ว ถึงจัดทำโครงการขึ้นมา” (นายเกื้อเกียรติ จิตต์เกื้อ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 สิงหาคม 2556) นับว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นมุมมองของการปรับเปลี่ยนกระแสภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ที่สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เรียกว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (new public management) ที่ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารจัดการ (governance) มากกว่ายึดหลักการปกครองที่เน้นการควบคุมและสั่งการ ในฐานะผู้บริหารหรือผู้น้องการ จึงเป็นปัจจัยให้การดำเนินโครงการประเพณีกินผักประสบความสำเร็จ

บทที่ 2 การมีส่วนร่วมสร้างท้องถิ่นเข้มแข็ง (แนวความคิดสามเหลี่ยมทองคำ) (participation for being strong)

กระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นได้ดังคำกล่าวของ นางสาวอลิศา ดาษพร (การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 สิงหาคม 2556) ที่กล่าวถึงปัจจัยในการจัดประเพณีถือศีลกินผักไว้ว่า “อบต. ในฐานะต้นเรื่องจะมีการประชาสัมพันธ์โครงการนี้ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน ส่งหนังสือไปยังห้างร้านโรงแรมเพื่อการสนับสนุนเงินบริจาคซึ่งก็จะได้กลับมาทุกปี รวมถึงระดมสรรพกำลังของประชาชนในท้องถิ่นนำธงที่เป็นตัวบ่งบอกว่าเริ่มเทศกาลประเพณีกินผัก จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขตภูเก็ตมาติดตามท้องถิ่น” คำอธิบายดังกล่าว ทำให้เห็นภาพการดำเนินโครงการที่มีสามภาคีพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

ซึ่งหากพิจารณาโดยภาพรวมแล้วถ้าโครงการดังกล่าวขาดซึ่ง ภาคีพัฒนาภาคหนึ่งภาคใดไปก็อาจเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินโครงการได้ จึงทำให้เกิดข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของ ภาคีพัฒนาที่ประกอบด้วย ภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เรียกได้ว่า “สามเหลี่ยมทองคำ” เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนให้โครงการกินฝักร่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วได้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ อีกทั้งมีเป้าหมายที่ชัดเจน

บทเรียนที่ 3 การบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น (local cultural governance)

การบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตั้งมั่นอยู่บนอัตลักษณ์ความเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในท้องที่ตำบลเกาะแก้วเนื่องจากสภาพตำบลเกาะแก้วเดิมส่วนใหญ่ไม่ได้เอื้อต่อการประกอบอาชีพเหมืองแร่มากนัก จึงทำให้บริเวณนี้มีคนจีนฮกเกี้ยนอาศัยน้อยกว่าเมืองกะทู้ แต่ปัจจุบันตำบลเกาะแก้วมีการดำรงวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนเดิมไว้อย่างน่าสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วและคนในชุมชนล้วนแต่ก็มีฐานความคิดที่ตั้งมั่นในการส่งเสริมสืบทอดกิจกรรมประเพณีและพิธีกรรมเดิมอย่างแน่น โดยเฉพาประเพณีการกินผักของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีความมุ่งมั่นที่จะให้มีความยั่งยืนและคงรูปแบบขนบประเพณีเดิมให้มากที่สุด ดังที่ นายก่อเกียรติ จิตต์ก่อ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว (การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า “ทาง อบต. ได้ให้คณะทำงาน แต่ละคนดูแลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดเพี้ยนไปจากเดิม เพราะถ้าเกิดความผิดเพี้ยนไปนั้น อาจทำให้องค์พระมาต่อว่า และด้วยความเชื่อที่ว่าคนในชุมชนจะเป็นผู้อนุรักษ์ประเพณีได้เป็นอย่างดี”

ดังนั้น พบว่า การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีกินผักขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ไม่ได้มีฐานความคิดมาจากคนใดคนหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว แต่ถูกผสมผสานเข้าด้วยกันกับแนวความคิดของทุกภาคี การบริหารจัดการวัฒนธรรมที่มุ่งมั่นในการดำรงอัตลักษณ์ท้องถิ่น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเพณีกินผักขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วประสบความสำเร็จตลอดมา

ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย

1. ประชาชนในท้องถิ่นต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนให้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานทั่วไป ลักษณะการสื่อสารและปัจจัยการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนนั้น พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นชัดเจนว่าลักษณะและปัจจัยมีผลต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในระดับสูง นอกจากนี้พบว่าศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมในวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนเป็นไปในเชิงสัญลักษณ์ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนต้องการส่งเสริมและสืบทอด เพราะเป็นการเสริมย้ำความเป็นกลุ่มอันนำไปสู่ความสามัคคี (solidarity) ของกลุ่มชาวจีน หรือนัยหนึ่งคือ การทำให้เห็นการต่อรองเชิงอำนาจผ่านสัญลักษณ์ทางประเพณีและพิธีกรรมในวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน โดยเฉพาะลักษณะพหุสังคม (plural society) อันประกอบไปด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในจังหวัดภูเก็ต

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติในด้านยุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จึงควรมียุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินงาน 4 ประการ คือ (สมชาย เสี่ยงหลาย, 2556) ดังนี้

1) เสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ชุมชนท้องถิ่นต้องการ

2) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนกลางในการดำเนินงาน

3) เสริมสร้าง ส่งเสริม และสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีการพัฒนาวัฒนธรรมด้วยตนเอง เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนวยความสะดวกและให้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

4) กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนในการบริหารจัดการด้านวัฒนธรรมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนกลาง

ข้อค้นพบดังกล่าว สามารถบริหารจัดการโดยอาศัยกลไกการขับเคลื่อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกรณีศึกษาบทบาทที่ดีของเทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลเมืองกะทู้และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว เพื่อก่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการสนับสนุนและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน

ข้อเสนอแนะนโยบายเชิงยุทธศาสตร์

1. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นจะต้องถูกค้นคว้า ศึกษาวิจัย และจัดทำในเชิงเอกสารหรือสื่อเผยแพร่ที่เป็นที่ยอมรับของสาธารณะ
2. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นจะต้องถูกกำหนดขึ้นเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาองค์กรระยะยาว
3. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้
4. ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นจะต้องถูกผลักดันให้เกิดการต่อยอดแนวความคิดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น

แนวปฏิบัติ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นที่มีการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบันหรือที่กำลังจะสูญหายพร้อมกำหนดให้เป็นศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ควรค่า

แก่การสืบทอดอย่างแท้จริง ซึ่งการส่งเสริมและสืบทอดจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องอาศัยกลไกการขับเคลื่อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกรณีการส่งเสริมสืบทอดประเพณีการกินผักขององค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะแก้วที่มีการบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานการคงความดั้งเดิมมิให้ผิดเพี้ยนตามความเชื่อที่ถูกสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณีที่มีชื่อเสียงและเป็นยอมรับว่าคงความเป็นรูปแบบดั้งเดิมอย่างแท้จริง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้บริหารควรกำหนดให้ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเป็นวาระสำคัญในคำประกาศนโยบายเพื่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเมื่อกำหนดให้เป็นวาระสำคัญไว้ในคำประกาศนโยบายแล้วนั้น ก็ต้องแปลงนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติ โดยผ่านทางแผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน แสดงออกถึงการให้ความสำคัญต่อศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดโครงการและกิจกรรมดังกล่าวไว้ในแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาท้องถิ่นระยะยาว

3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความต่อเนื่องของโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นตามแผนที่วางไว้ในลักษณะสานต่อ กล่าวคือ หากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการเลือกตั้งในสมัยต่อมาก็ให้คงแนวความคิดและสานต่อโครงการและกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นต่อไป โดยอาจมีการต่อยอดแนวความคิดเพิ่มขึ้น แต่หากกรณีที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นคนใหม่ก็ควรให้ความสำคัญกับโครงการและกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเช่นเดิม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้บริหารคนใหม่อาจเพิ่มเติมหรือต่อยอดแนวความคิดจากผู้บริหารคนเก่า เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองที่มีสูงกว่าคนเดิม ดังกรณีศึกษาการส่งเสริมสืบทอดโครงการประเพณีถือศีลกินผักของเทศบาลเมืองกะทู้ ที่ผู้บริหารคนปัจจุบันได้ดำรงรักษาความต่อเนื่องประเพณีท้องถิ่นดังกล่าวจากผู้บริหารคนเดิม โดยปรับเปลี่ยนจากกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนในท้องถิ่นให้กลายเป็นโครงการที่บรรจุไว้ใน

แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลเทศบาลเมืองกะทู้ นอกจากนี้ต้องเพิ่มเติมโครงการหรือกิจกรรมอื่น ๆ เข้าไป เช่น ชุมเปิดเทศกาลกินผักอย่างเป็นทางการหรือถนนสายวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นต้น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นไปต่อยอดความคิดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งให้ความสำคัญในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น โดยดำเนินโครงการที่มุ่งเป้าหมายเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น เพราะเห็นว่าเป็นเพียงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือประเพณีพื้นบ้านแต่ในความเป็นจริงแล้ว วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือประเพณีพื้นบ้านดังกล่าวอาจเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรริเริ่มดำเนินการขยายผลความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือประเพณีพื้นบ้านให้เป็นที่รับรู้โดยการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กว้างขึ้น ซึ่งอาจทำให้วัฒนธรรมหรือประเพณี ดังกล่าว กลายเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นใหม่ที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยที่ท้องถิ่นไม่ต้องลงทุนเพื่อสร้างสถานที่หรือการจัดงานขึ้นมาใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในท้องถิ่นของตน ดังนั้น การคิดแบบต่อยอดจากวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือประเพณีพื้นบ้านสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงถือเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญที่นอกจากตอบสนองความต้องการเรื่องการส่งเสริมสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่คงความเป็นอัตลักษณ์ แล้วยังสามารถตอบสนองเรื่องเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์. (2543). สารานุกรมชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- จักรภัทร สมบัติมนต์. (2551). พระราชบัญญัติการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- จุฑาพรรธ (งามจรี) ผดุงชีวิต. (2550) วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2555). อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง. ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2555 จาก http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ณศพรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- ไชยยุทธ ปิ่นประดับ. (2545). ชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: ศิลปวัฒนธรรม.
- ดำรง ลัทธิพิพัฒน์. (2508). ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวนธง ครุฑจ้อน. (2555). การตลาดเพื่อการบริหารจัดการท้องถิ่น: บทเรียนจากสื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย, ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ แห่งชาติครั้งที่ 12 (พ.ศ. 2554) (หน้า 125-136). 8-9 ธันวาคม 2554, ณ โรงแรมเซ็นทาราดวงตะวัน เชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2554). การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นงนภัส ศรีสงคราม. (2547). การสื่อสารทางวัฒนธรรมด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์วิทยาชาวไทยไซ่ง. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

- นนทวัฒน์ บรมานันท์. (2549). การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นพพล สุรศักดิ์รินทร์. (2547). การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ในวาทกรรมอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2526). การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มนตรี เทอดธีระกุล. (2543). การมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมตตา วิวัฒนนานุกูล (กฤตวิทย์). (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม (Intercultural communication). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รตพร ปัทมเจริญ. (2544). บทบาทของศาลเจ้าจีนในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์: ศึกษากรณีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤดี ภูมิภูถาวร. (2550). ภูเก็ต. พิมพ์ครั้งที่ 9. ภูเก็ต: ภูเก็ตบุเลทิน.
- วงศ์เดือน ภาณุวัฒนากุล. (2552). อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่).
- วันจรัตน์ เดชวิสัย และทวนธง ครุฑจ้อน. (2552). แนวโน้มการเลิกใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต. (รายงานการวิจัย). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต.

- วิญญู อังคนารักษ์. (2519). เอกสารประกอบการบรรยายแนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น. (อัดสำเนา). ม.ป.ท.
- สกินเนอร์, จี วิลเลียม. (2548). สังคมจีนในไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เสียงหลาย. (2556). กรอบแนวคิดและแนวนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติ เอกสารประกอบการบรรยาย. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2556 จาก old.m-culture.go.th/policy/ckfinder/userfiles/files/policy2550.../36.doc.
- สายันต์ ไพเราะญจิตร. (2550). การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือโบราณคดีชุมชน.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์ (Identity) การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2538). วัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมอร์ ชลพิไลพงศ์. (2545). การสื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตชาวน่านทาว์น. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3 ed.). Los Angeles: SAGE Publications.
- Elcock, H. (1994). *Local Government*. London: Routledge.
- Kingdom, J. (1991). *Local government and Politics in Britain*. New York: Philip Allan.

- United Nations. (2012). **Culture for Development Indicators**. Retrieved May 19, 2012, from <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/cultural-diversity/diversity-of-cultural-expressions/programmes/culture-for-development-indicators/seven-dimensions>.
- Wilson, D., & Game, C. (1998). **Local Government in the United Kingdom**. 2nd ed. London: Macmillan Press.
- Wit, D. (1961). **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok: Prachandra Printing Press.